

HE 50/2015 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n, vammaisetuuksista annetun lain ja kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan takuueläkkeestä annettua lakia muutettavaksi siten, että takuueläkkeen määrää korotettaisiin 23 eurolla. Vammaisetuuksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ruokavaliokorvaus poistettaisiin vammaisetuslain mukaisista etuuksista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi sääntelyä, joka koskee Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien rahoitukseen liittyvää valtion osuuden maksamista Kansaneläkelaitokselle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
2 EHDOTETUT MUUTOKSET.....	3
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	4
4 ASIAN VALMISTELU.....	4
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	6
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	6
1.1 Laki takuueläkkeestä.....	6
1.2 Laki vammaisetuuksista.....	6
1.3 Kansaneläkelaki.....	6
2 VOIMAANTULO.....	7
LAKIEHDOTUKSET.....	8
1. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	8
2. Laki vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta.....	9
3. Laki kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta.....	10
LIITE.....	11
RINNAKKAISTEKSTIT.....	11
1. Laki takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	11
2. Laki vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta.....	12
3. Laki kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta.....	14

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Takuueläkkeen tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentuloa maksamalla hänelle valtion varoista eläkettä, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon. Takuueläkkeen suuruuteen vaikuttavat kaikki muut eläkkeet, joita eläkkeensaaja saa Suomesta ja ulkomailta. Täyden takuueläkkeen saavat vain ne, joilla ei ole mitään muita eläkkeitä. Muut eläkkeet vähennetään takuueläkkeen täydestä määrästä.

Takuueläkkeen määrästä säädetään takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010) ja takuueläke tarkistetaan ilman hakemusta vuosittain tammikuun alusta kansaneläkeindeksillä elinkustannusten nousua vastaavasti. Vuonna 2015 takuueläkelain 8 §:n mukainen takuueläkkeen määrä on 746,57 euroa kuukaudessa.

Vammaisetuksista annetun lain (570/2007; vammaisetuslaki) mukaisia etuuksia ovat alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja eläkettä saavan hoitotuki. Vammaisetuutena pidetään myös ruokavaliokorvausta. Vammaisetuslain mukaisesti keliakiaa sairastavat voivat saada Kelalta ruokavaliokorvausta gluteenittoman ruokavalion kustannuksiin. Korvausta voivat saada 16 vuotta täyttäneet. Ruokavaliokorvaus on 23,60 euroa kuukaudessa ja se on verotonta tuloa.

Kansaneläkelaitoksen kansaneläkerahastosta maksetaan kansaneläkelain mukaiset vanhuuseläkkeet, työkyvyttömyyseläkkeet, lapsikorotukset ja perhe-eläkkeet. Kansaneläkerahastosta maksetaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) perusturvaosuuteen katsottavat kansaneläke- ja perhe-eläkekulut. Lisäksi kansaneläkerahastosta maksetaan edellä mainittujen etuuksien toimeenpanosta sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 b §:ssä tarkoitettujen muiden kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut ja muut kulut.

Kansaneläkelain (568/2007) 103 §:n mukaan valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle kansaneläkelain 98 §:n mukaisen rahoitusosuudet kuukausittain. Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle ennakkona 97 §:n 1 momentin mukaisista etuuksista kuukausittain 90 prosenttia valtion rahoitusosuuden arvioidusta määrästä. Kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi joulukuussa maksettava valtion osuuden ennakko määrätään kuitenkin siten, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä voidaan saavuttaa.

2 Ehdotetut muutokset

Pääministeri Juha Sipilän hallitus ehdottaa, että pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa parannetaan takuueläkettä korottamalla. Hallitus ehdottaa, että takuueläkettä korotetaan 23 eurolla vuoden 2016 alusta lukien.

Hallitus esittää keliakiaa sairastaville maksettavan 23,60 euron suuruisen ruokavaliokorvauksen poistamista vammaisetuksista annetusta laista. Esiitetty muutos selkeyttää vammaisetusjärjestelmän kokonaisuutta. Vammaisetusjärjestelmän kokonaisuuden näkökulmasta ruokavaliokorvaus poikkeaa tällä hetkellä vain yhdelle sairausryhmälle tarkoitettuna tukimuotona muista vammaisetusjärjestelmän tuista, joita ei lähtökohtaisesti myönnetä suoraan minkään sairaus- tai vammadiagnoosin perusteella. Vammaisetusjärjestelmää on lisäksi uudistettu vuoden 2015 kesäkuussa voimaan tulleella lainmuutoksella. Eläkettä saavan hoitotuen sekä

16 vuotta täyttäneen vammaistuen rakennetta muutettiin siten, että sairaudesta aiheutuvilla kustannuksilla ei ole enää yksinään vaikutusta vammaistukien tai eläkettä saavan hoitotuen myöntämiseen. Eläkettä saavan hoitotuen tai 16 vuotta täyttäneen vammaistuen saaminen muun sairauden kuin keliakian perusteella edellyttää aina toimintakyvyn heikentymistä sekä jonkin muun myöntöperusteen, kuten lääketieteellisesti arvioitavan haitan tai avuntarpeen, olemassa oloa.

Ruokavaliokorvauksen poistamisen jälkeenkin keliakia on huomioitu muualla vammaisetusjärjestelmässä. Kansaneläkelaitoksen nykyisen alle 16-vuotiaan vammaistukea koskevan ohjeistuksen perusteella alle 16-vuotiaalla on asianmukaisesti määritellyn keliakian tai ihoke-liakian perusteella oikeus 93,28 euron suuruiseen (vuoden 2015 tasossa) alle 16-vuotiaan perusvammaistukeen. Muiden vammaisettuuksien eli 16 vuotta täyttäneen vammaistuen sekä eläkettä saavan hoitotuen osalta keliakiaa sairastavien henkilöiden oikeus tukeen arvioidaan vastaavalla tavalla kuin muidenkin tuenhakijoiden. Ruokavaliokorvausta koskeva muutos tulisi voimaan vuoden 2016 alusta.

Valtion osuuden maksamista koskevaa kansaneläkelain kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi maksettavaa valtion osuuden ennakkoa määrättäessä ei otettaisi enää huomioon kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavaa määrää. Valtion osuutta kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarkasteltaisiin erikseen, ei yhdessä toimitamenojen kanssa. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että tarkemman tason sääntelyä siirretään valtioneuvoston asetukseen ja lakiin jäisi pääsääntö valtion osuuden maksamisesta ja valtion osuuden määräytymisestä. Sääntelyyn ei tulisi kokonaisuutena muutosta.

3 Esityksen vaikutukset

Ehdotuksen mukaan takuueläkkeeseen tehtäisiin 23 euron suuruinen korotus vuonna 2016. Korotuksen myötä takuueläkemenot nousisivat arviolta noin 30 miljoonaa euroa ja olisivat 192 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Ehdotuksen mukaan vuoden 2016 alusta alkaen ei myönnettäisi enää uusia ruokavaliokorvauksia ja jo myönnettyjen ruokavaliokorvausten maksaminen lakkautettaisiin. Ruokavaliokorvauksen saajia on tällä hetkellä noin 34 000 ja vuonna 2014 ruokavaliokorvausta maksettiin yhteensä noin 9,4 miljoonaa euroa. Muutos pienentäisi valtion vammaisetusmenoja noin 10 miljoonaa euroa vuodessa.

Ehdotetusta takuueläkkeen korotuksesta ei aiheutuisi ylimääräisiä toimeenpanokustannuksia Kansaneläkelaitokselle. Ruokavaliokorvauksen poistaminen säästäisi vähäisessä määrin Kelan toimeenpanokustannuksia sekä lisäksi terveydenhuollon kustannuksia siltä osin kuin asiakaille ei olisi tarpeen tehdä toimenpiteitä tai laatia lääkärinlausuntoa ruokavaliokorvauksen hakemiseen.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun on osallistunut myös Kansaneläkelaitos.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki takuueläkkeestä

8 §. Pykälän 1 momentissa säädetään takuueläkkeen suuruudesta. Ehdotuksen mukaan takuueläkkeen lainmukaista määrää korotettaisiin 612,16 euroon vuoden 2016 alusta lukien. Takuueläkelaisissa säädetyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

1.2 Laki vammaisuuksista

2 §. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Säännöksessä luetellaan vammaisuuksilain mukaiset etuudet. Koska ruokavaliokorvausta ei enää jatkossa myönnettäisi vammaisuuksilain mukaisena etuutena, ehdotetaan mainintaa ruokavaliokorvauksesta poistettavaksi.

14 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Ruokavaliokorvausta ei enää jatkossa myönnettäisi vammaisuuksilain mukaisena etuutena.

19 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Ruokavaliokorvausta ei enää jatkossa myönnettäisi vammaisuuksilain mukaisena etuutena, joten ruokavaliokorvauksen hakemista sekä asiakkaan ilmoitusvelvollisuutta koskeva pykälä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

51 §. Pykälässä säädetään vammaisuuksien indeksisidonnaisuudesta ja vammaisuuksilaisissa mainittujen rahamäärien pyöristämisestä. Ruokavaliokorvausta ei enää jatkossa myönnettäisi vammaisuuksilain mukaisena etuutena, joten pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tarpeeton maininta ruokavaliokorvauksesta poistetaan.

1.3 Kansaneläkelaki

103 §. Pykälässä säädetään valtion osuuden maksamisesta Kansaneläkelaitokselle kansaneläkerahastosta maksettavia etuuksia ja kuluja varten. Pykälän 1 momentista ehdotetaan siirrettäväksi tarkemman tason sääntelyä valtioneuvoston asetukseen ja momenttiin jäisi pääsääntö valtion osuuden maksamisesta ja valtion osuuden määräytymisestä. Sääntelyyn ei tulisi kokonaisuutena muutosta. Valtioneuvoston asetuksessa säädetäisiin, että valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 90 prosenttia valtion osuuden arvioidusta määrästä kansaneläkelain 97 §:n 1 momentin mukaisista etuuksista eli vanhuus-, työkyvyttömyys-, perhe-eläkkeistä ja lapsikorotuksista.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi maksettavaa valtion osuuden ennakkoa määrätessä ei otettaisi enää huomioon Kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarvittavaa määrää. Valtion osuutta kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamiseksi tarkasteltaisiin erikseen, ei yhdessä toimintamenojen kanssa.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

8 §

Takuueläkkeen määrä

Täysimääräinen takuueläke on 612,16 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

2.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 2 §:n 3 momentti, 14 § ja 19 §,
sellaisina kuin niistä ovat 14 § osaksi laissa 697/2012 ja 19 § osaksi laissa 1050/2009 sekä
muutetaan 51 §:n 1 momentti seuraavasti:

51 §

Indeksisidonnaisuus ja rahamäärien pyöristäminen

Tässä laissa säädetyt rahamäärät, lukuun ottamatta 13 §:ssä mainittua tulorajaa, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

3.

Laki

kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 103 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1130/2010, sekä
muutetaan 103 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1130/2010, seuraavasti:

103 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle 98 §:n mukaiset rahoitusosuudet kuukausittain.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2015

Pääministerin sijainen, ulkoasiainministeri

Timo Soini

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä

1.

Laki

takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Takuueläkkeen määrä

Täysimääräinen takuueläke on 593,79 euroa kuukaudessa.

Ehdotus

8 §

Takuueläkkeen määrä

Täysimääräinen takuueläke on 612,16 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

2.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 2 §:n 3 momentti, 14 § ja 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 14 § osaksi laissa 697/2012 ja 19 § osaksi laissa 1050/2009 sekä *muutetaan* 51 §:n 1 momentti seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
2 § <i>Etuudet</i>	2 § <i>Etuudet</i>
<hr/>	
<i>Vammaisena pidetään myös ruokavaliokorvausta. Ruokavaliokorvaus myönnetään toistaiseksi.</i>	(kumotaan)
14 § <i>Ruokavaliokorvaus</i>	14 § <i>Ruokavaliokorvaus</i>
<i>Oikeus ruokavaliokorvaukseen on 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jonka on asianmukaisesti määritellyn sairauden takia ehdottoman välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita. Ruokavaliokorvaus on 23,60 euroa kuukaudessa. Ruokavaliokorvausta voidaan maksaa samanaikaisesti vammaistuen tai hoitotuen kanssa.</i>	(kumotaan)
19 § <i>Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus</i>	19 § <i>Ruokavaliokorvauksen hakeminen ja ilmoitusvelvollisuus</i>
<i>Ruokavaliokorvaushakemuksessa on ilmoitettava hakijaa koskevat 17 §:n 1 momentin</i>	(kumotaan)

HE 50/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1, 2 ja 5 kohdassa mainitut tiedot. Lisäksi hakemuksessa on ilmoitettava tiedot ruokavaliokorvaukseen oikeuttavasta sairaudesta.

Ruokavaliokorvauksen saajan on ilmoitettava 17 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainitut tuensaajaa koskevat tiedot.

Ruokavaliokorvauksen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja etuuden maksamiseksi välttämättömät tiedot.

51 §

Indeksisidonnaisuus ja rahamäärien pyöristäminen

Tässä laissa säädetyt rahamäärät, lukuun ottamatta 13 §:ssä mainittua tulorajaa ja 14 §:ssä olevaa ruokavaliokorvauksen määrää, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

51 §

Indeksisidonnaisuus ja rahamäärien pyöristäminen

Tässä laissa säädetyt rahamäärät, lukuun ottamatta 13 §:ssä mainittua tulorajaa, sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

3.

Laki

kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kansaneläkelain (568/2007) 103 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1130/2010, sekä
muutetaan 103 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1130/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

103 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle 98 §:n mukaiset rahoitusosuudet kuukausittain. Ennakkona 97 §:n 1 momentin mukaisista etuuksista valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain 90 prosenttia valtion rahoitusosuuden arvioidusta määrästä.

Kansaneläkerahaston toimintakulujen rahoittamiseksi joulukuussa maksettava valtion osuuden ennakko määrätään kuitenkin siten, että kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuksien vähimmäismäärä voidaan saavuttaa.

Ehdotus

103 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtio maksaa Kansaneläkelaitokselle 98 §:n mukaiset rahoitusosuudet kuukausittain.

(2 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .